

Napoti čovječanstva za razoružanje

Poruka Predsednika Republike Josipa Broza Tita specijalnom zasjedanju Generalne skupštine OUN o razoružanju

Osjećajući veliku obavezu pred samim sobom i pred generacijama koje dolaze, svi mi koji smo preživjeli strahote dva svjetska rata i bili svjedoci ljudskih patnji prouzrokovanih upotrebom i zlo-upotrebom oružja u poslijeratnim decenijama, suočavamo se ovog trenutka sa izuzetnom odgovornošću pred historijom. Svjetska organizacija — prvi put od svog postojanja — stavila je na dnevni red svog specijalnog zasjedanja problem od čijeg rješavanja tako neposredno zavise sudbine zemalja, nacija i ljudi, pa i opstanak čovječanstva. Ona je to učinila tek danas, kada su vizije moguće nuklearne katastrofe postale realna i neposredna opasnost za čitavo čovječanstvo, a ne samo neka udaljena prijetnja.

Svi mi, kao odgovorni državnici, a prije svega kao ljudi, moramo željeti i želimo da se već jednom konačno iziđe iz začaranog kruga, u kome se jalove debate o razoružanju godinama svode na traženje odgovora na vještačku dilemu — da li razoružanje utire put povjerenju kojeg nema, ili prethodno uspostavljanje povjerenja treba da omogući razoružanje.

Pred našim očima se za to vrijeme nastavlja i produbljuje trka u naoružanju, koja mir svodi na veoma krhku ravnotežu, zasnovanu dobrim dijelom na sili koja rađa nepovjerenje i strah. Na žalost, danas se razorna snaga postojećih stokova oružja mjeri prije svega po tome koliko je ko puta u stanju da uništi potencijalnog protivnika, a s njim i čitavo čovječanstvo. A upravo od obuzdavanja ove opasne trke u velikoj mjeri zavise cjelokupni razvitak međunaradnih odnosa, njihova suštinska demokratizacija, mijenjanje naslijeđenih i neodrživih neravnopravnosti i nepravdi u sadašnjem sistemu svjetskih ekonomskih odnosa i nalaženje najboljeg odgovora na impe-

rativne zahtjeve i zadatke koji stoje pred čovječanstvom. Od naših odluka i od njihove primjene zavisi hoće li čovječanstvu biti omogućen, ili nasilno uskraćen i ugrožen, onaj razvitak koji je danas postao historijska neophodnost i jedini put ka opštoj sigurnosti i napretku ljudskog roda. Mi više nemamo pravo da zatvaramo oči pred tom alternativom i našim neizmjernim odgovornostima.

Upravo zato, sazivanje ovog zasjedanja Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, na inicijativu zemalja koje slijede politiku nesvrstanosti, i uz puno razumijevanje i podršku drugih zemalja — članica Ujedinjenih nacija, predstavlja dragocjenu priliku da čovječanstvo u dvanaesti čas krene putem otrežnjenja, rješavanja problema koji sadrži najteže rizike za mir i svjetsku sudbinu i da prestane da tapka u mjestu, što je na žalost bila odlika poslijeratnih napora, kako bi se jednom za svagda otklonila i sama bojazan od nuklearne i sličnih katastrofa.

Mi, razumije se, pozdravljamo dosadašnje rezultate postignute u oblasti ograničenja i kontrole nekih vidova naoružanja, kao prve ohrabrujuće znake koji donekle doprinose jačanju neophodne povoljnije atmosfere u odnosima između najvećih vojnih sila, u čijim rukama se nalaze glavni arsenali razorne snage koji prijete čitavom čovječanstvu. Ti rezultati, međutim, ne zadovoljavaju ni izdaleka zakonite težnje svih naroda koji danas osjećaju neodložnu potrebu za učvršćivanjem mira i bezbjednosti u svijetu i za pristupanjem ozbiljnijem, efikasnijem i širem rješavanju nagomilanih gorućih problema. A to podrazumijeva smanjivanje jaza između zemalja u razvoju i onih razvijenih, skladniji i ubrzaniji razvoj, uklanjanje siromaštva nezapamćenih razmjera, bolesti i gladi, kao i rješavanje problema recesije, inflacije, nezaposlenosti i drugih teških i složenih problema svjetske privrede. Ovdje bih posebno istakao potrebu izgradnje novog međunarodnog ekonomskog poretka. Sve je to, na žalost, umnogome onemogućeno ili drastično otežano upravo trkom u naoružanju koja je dovedena do apsurdnih razmjera.

Kako onda možemo zatvarati oči pred činjenicom, na koju ukazuju nesvrstane zemlje još od svog prvog sastanka u Beogradu, prije sedamnaest godina, da bi otpočinjanje procesa razoružanja umanjilo ne samo opasnost od nuklearne katastrofe, nego i dovelo do oslobođenja ogromnih sredstava za najkorisnije svrhe. Otpočinjanjem takvih procesa razoružanja obezbijedilo bi se ostvarivanje uslova za postepeno prevazilaženje podjele na postojeće antagonističke vojno-političke blokove, za jačanje procesa popuštanja međunarodne zategnutosti i za prerastanje tog procesa u univerzalnu aktivnu miro-

ljubivu koegzistenciju, što bi dovelo do sužavanja prostora za primjenu politike sile, za nasrtanje na slobodu i nezavisnost naroda, za miješanje u unutrašnje stvari drugih.

Zato mi se čini da je sada važnije od svega obezbijediti da nadležnost i odgovornost za rješavanje problema opšteg razoružanja, pod efikasnom međunarodnom kontrolom, postane ovim zasjedanjem suštinski i neotuđivi dio stalne djelatnosti Organizacije ujedinjenih nacija, a ne prisvojeno pravo samo nekih njenih članica, onih čija je odgovornost i najteža za dosadašnju trku u naoružanju.

Upravo zbog toga, želim ovdje da izrazim svoje čvrsto uvjerenje da će ovo specijalno zasjedanje, pored toga što će osnažiti ulogu Organizacije ujedinjenih nacija u akcijama za suštinski napredak u razoružanju, označiti trenutak prelaska sa riječi na djela, od rezolucija koje se ne izvršavaju na konkretne programe i prijedloge, stavove i odluke za rješavanje ovog problema koji je najveći izvor opasnosti sa kojom se suočava savremeni svijet. To zahtijeva da i naša akcija bude složna, snažna i energična — u skladu sa pravim razmjerama problema i opasnosti koji su pred nama.

Ja sam uvjeren da će današnje i buduće generacije cijeniti zemlje i državnike ne po uništavajućoj snazi oružja kojim raspolažu, već po stvarnim naporima i doprinosu da se prepriječi put razaranju i samouništenju, i da se ljudska energija, um i bogatstva stave u službu bezbjednosti i prosperiteta za sve zemlje, za sve narode, u službu najhumanijih ideala čovjekovih.

Koristim ovu priliku da uputim učesnicima specijalnog zasjedanja Generalne skupštine Organizacije ujedinjenih nacija o razoružanju svoje najbolje želje za uspjeh u ovom izuzetno odgovornom poslu.